

Droog

Weet u het nog? Eind februari van dit jaar was het nat, heel nat. In het Binnenveld stonden hele percelen blank. Het waterschap stuurde in berichten uit dat ze echt hun best deden om het overtollige water af te voeren, maar dat het nog wel even ging duren. Vervolgens belandden we in een zeer droge periode. Wat zouden we het overtollige water van bepaalde periodes graag inzetten tijdens drogere periodes in onze landbouwgebieden en natuur. We zien dat door klimaatverandering het weer grilliger wordt. We kunnen er niet meer voetstoots vanuit gaan dat het regent wanneer het altijd regende. Dat is een gegeven én een uitdaging. Voor de boeren, maar ook voor iedere inwoner met een tuin. De waterschappen en boeren nemen maatregelen om water beter vast te kunnen houden. Boeren werken aan gezondere bodem die vocht beter vasthoudt. De gemeente Ede draagt niet voor niets bij aan bodemcursussen. Andere gewassen en als het even kan lichtere machines inzetten dragen daar ook aan bij.

Wethouder Pieter van der Schans.

Ook de ontwikkelingen op het gebied van agroforestry zijn interessant. Landbouw met bomen is klimaatrobust, kan een aanwinst zijn voor het landschap en is voor steeds meer boeren een welkome toevoeging aan hun bedrijf. De FoodValley is hard onderweg naar een walnootvallei, waarom ook niet? In deze Buitenronde leest u een aantal mooie tips en voorbeelden op het gebied van klimaatadaptatie en agroforestry waarmee u ook zelf aan de slag kunt.

Jan Pieter van der Schans
Wethouder landbouw en natuur

Jonge boeren Stroe Wekerom: 'Wees loyaal, koop lokaal'

De activiteiten van AJK Stroe Wekerom lagen door corona ineens stil. De informatieavonden en de jaarlijkse excursie van de belangenvereniging van jonge boeren gingen niet door. Van stilzitten wilde het bestuur niets weten. Ze bedachten een promotieactie voor erfverkoop. Met twee fietsroutes, een flyeractie en een magazine brengen ze boer en burger bij elkaar onder het motto: 'Wees loyaal, koop lokaal'.

Het bestuur van AJK Stroe Wekerom stimuleert huisverkoop van lokale producten.

Ruim twee jaar geleden is het zaadje voor de actie gezaaid en ontkiemd. Agrariër Dennis Minnen uit Lunteren, destijds nog bestuurslid, merkte op: 'Mijn huisverkoop begint steeds meer te lopen. Kunnen we dit als vereniging oppakken en de boeren in ons hele gebied met hun huisverkoop steunen.' Het idee werd door het zeskoppige bestuur omarmd. Er volgden avonden om te bedenken hoe ze erfverkoop het beste kunnen stimuleren. Ze brainstormden over wie al boerderijproducten aan huis verkoopt. Heel wat namen borrelden op. Vervolgens inventariseerden ze bij leden wie ze zoal kennen met huisverkoop. Dat leverde leuke aanvullende reacties op.

Professionele aanpak

'Uiteindelijk hebben we 22 agrarische bedrijven voor onze actie geselecteerd', aldus de bestuursleden Gerrit ter Maaten, Roza Grift, Anniek Bos,

Gert-Jan Kampert, Dick Kampert en Remco Henken. Het resultaat mag er zijn. Er kwam een aantrekkelijk magazine dat onder de leden is verspreid en bij de verkooppunten ligt. Een mooie start. Wil je burgers massaal bereiken, dan moet je naar hen toe. 'Daarom hebben we een flyer gemaakt in een oplage van 50.000. Die is huis aan huis in de gemeenten Ede en Barneveld bezorgd', legt het bestuur uit. 'Als zelfs maar een klein deel van de burgers in beweging komt en streekproducten gaat kopen, zal het voor de verkooppunten te merken zijn en is de actie wat ons betreft geslaagd.' Om een erfbezoek voor consumenten nog aantrekkelijker te maken, maakte het bestuur twee fietsroutes: een rondje van 30 en 60 kilometer. 'Het zijn mooie toeristische routes geworden. We hebben ze natuurlijk zelf uitgetest.'

Actie smaakt naar meer

De coronabeperkingen zijn inmiddels opgeheven. AJK Stroe Wekerom organiseert als vanouds weer leerzame en gezellige avonden voor agrarische jongeren en ook gaan ze weer op excursie. Wellicht is de huisverkoopactie een blijvertje. 'Als het een succes wordt, breiden we het misschien uit. Na het verschijnen van het magazine kregen we al reacties van boeren die ook graag als verkooppunt genoemd willen worden. We zijn met deze actie begonnen, maar weten niet waarmee het eindigt.'

Meer informatie: ajkstroewekerom.nl

Inhoudsopgave

Walnotenteelt
Klimaatrobust

p2 De Limoweide
p2 Zoete kersen

p3 Drijfmestverbetering
p3 Weidevogels

p4 Wije Werelt
p4 Hop

p5
p5

Kalverhouder verbreedt bedrijf met walnoten

Op zoek naar verbreding en een nieuw verdienmodel kwam kalverhouder Edwin Sloof uit Bennekom uit op walnoten. 'Ik zie bij consumenten een trend van dierlijke naar meer plantaardige eiwitten.'

'Je moet meebewegen met de markt', licht Edwin Sloof de stap verder toe. 'Noten zijn gezond. De bomen zijn goed voor de biodiversiteit, leggen CO₂ vast en zijn wellicht een goede investering op de lange termijn.' De walnotenteelt pakte Sloof gelijk professioneel aan. Twee jaar geleden plantte hij 350 walnotenbomen aan in een perceel grasland. Op 4,25 hectare combineert hij nu notenteelt met grasproductie. Voor een goede bestuiving koos hij vier verschillende rassen. Elke boom wordt via druppelirrigatie voorzien van voldoende water. De bomen zijn daardoor goed aangeslagen.

Van elkaar leren

Om kennis over de notenteelt te verwerven sloot hij zich aan bij de netwerkgroep van de Nederlandse Notenvereniging. 'Daar behandelen we vragen als: welke rassen zijn geschikt in ons klimaat, wat geven de bomen aan opbrengst, wat is de ziektedruk en wat is de juiste plantafstand? Je moet je goed laten inlichten voordat je

Op 18 mei kreeg Edwin Sloof een groep geïnteresseerden in agroforestry en notenteelt op bezoek: studenten, docenten en ondernemers die notenteelt overwegen.

zoiets nieuws gaat doen. We wisselen regelmatig kennis uit en leren van elkaar.'

Over een jaar of vijf denkt Sloof de eerste oogst binnen te halen. Voor het regelen van de afzet heeft hij nog tijd. 'Je kunt de noten als vers product verkopen, maar er ook olie van persen. Naast het leveren aan verwerkers denk ik aan samenwerking met boerderijwinkels in de regio om de noten als streekproduct te verkopen. En wie weet op den duur supermarkten. Noten van hier is beter dan importeren.'

Duurzame teelt

De inzet is om zo duurzaam mogelijk te telen. 'We proberen de natuur zijn werk te laten doen. Daarom schoffelen of branden we het onkruid. Bij de bomen hangen bundeltjes tonkinstokken waar sluipwespen en andere beestjes in kunnen schuilen. Ze helpen ons bij het in toom houden van plaaginsecten. Mochten we echt problemen krijgen met een ziekte, dan gaan we die wel bestrijden.'

Sloof kan de walnotenteelt goed combineren met de kalverhouderij.

'Maar je moet je er ook niet in vergissen, er zit best werk in. We maaien het gras, snoeien de bomen en binden ze op aan de paal, de gevoelige sprinklers moet je controleren, enzovoort. Maar het is een leuke uitdaging om zo iets nieuws te proberen.'

Nog meer bomen

Of het project slaagt weet hij natuurlijk nog niet, maar dat hoort bij ondernemen, vindt hij. Inmiddels ligt er alweer een plan om volgend jaar nog meer notenbomen aan te planten. Dit keer achter zijn huis 185 stuks.

Edwin Sloof: 'Je moet je goed laten inlichten voordat je aan walnotenteelt begint.'

Ben je ook geïnteresseerd in het planten van bomen op jouw bedrijf, of in notenteelt? Het Agroforestry Netwerk Gelderland helpt je graag op weg. Je vindt het netwerk op: www.natuurinclusievelandbouw-gelderland.nl

In actie voor een klimaatrobuuste leefomgeving

Veel mensen vergroenen hun omgeving voor meer biodiversiteit én aanpassing aan de klimaatverandering. Een goed idee, vooral nu 2022 opnieuw een droog jaar dreigt te worden. Met z'n allen kunnen we de effecten van klimaatverandering verzachten. Drie mooie voorbeelden van bewoners die hun omgeving vergroenen.

Geveltuintjes

Amanda Koelewijn uit Lunteren las in een tijdschrift over de actie 'Steen eruit, plant erin!' en zag hoe mooi een groene voortuin eruitziet. Ook trekt het vogels, vlinders en insecten aan. Bovendien is het goed voor het klimaat. Er was echter een probleem: ze heeft helemaal geen voortuin. Ze stuurde een mailtje naar de gemeente met de vraag of ze een paar tegels mocht wippen voor een geveltuintje. 'De gemeente vond het een leuk idee, kwam langs en stelde voor de burens mee te laten doen. Nu hebben we met zes huizen een geveltuintje.' Begeleiding kregen ze via Steenbreek Ede, onder meer door gratis advies over geschikte planten. Korting op het plantgoed en een subsidie kwam van Stichting Idee in Uitvoering. In één dag waren de tuintjes klaar. 'Iedereen hielp

De tuin bij de Maranathakerk in Lunteren is met hulp van vrijwilligers opgeknapt.

elkaar, er waren broodjes en koffie en een borrel na afloop.'

Wadi bij de kerk

De droge tuin naast Maranathakerk in Lunteren is met hulp van onder andere Steenbreek Ede, Ede Doet en een aantal vrijwilligers opgeknapt. 'We doen dit vanuit de Groene Kerk', vertellen vrijwilligers Eveline en Alie, 'een landelijk initiatief van kerken om hun omgeving te verduurzamen.' In de tuin is een wadi voor waterberging aangelegd. Het regenwater op het pastoriadak wordt

daar naartoe geleid. De tuin wordt minder droog en mooier en het is goed voor dieren.'

Buurttuin

De Zandhoek in Otterlo was een kaal grasveld. Bewoners gingen ermee aan de slag en plantten er vlinderstruiken. Toen de Ede Doet-bonnen kwamen, wilde de buurt meer. De gemeente koppelde hen aan Steenbreek Ede. Die stelde verschillende plantensoorten voor om jaarrond bloei te krijgen, wat goed is voor insecten. De buurt kreeg

subsidie, Ede Doet-bonnen en hulp van bedrijven uit de buurt. 'We konden gratis of met korting machines huren of planten uitzoeken', aldus een bewoner. Inmiddels staan er haagjes en planten op de Zandhoek. 'Het is veel leuker om buiten te zitten. Kinderen kunnen verstoppertje spelen en we stimuleren de biodiversiteit.'

Wil je jouw tuin of buurt ook groener maken? Vier tips om mee aan de slag te gaan:

- Koppel regenwater af van het riool.
- Vraag gratis tuinadvies aan een tuinambassadeur van Steenbreek Ede.
- Leg een groen dak aan (met subsidie).
- Maak je tuin, balkon of dakterras aantrekkelijk voor vogels, insecten etcetera.

Kijk voor meer informatie en subsidies waarmee je zelf je buurt kunt vergroenen op www.ede-natuurlijk.nl/groenedoeners

De Limoweide is op weg naar 100 procent energieneutraal

Het staldak van vleesveehouderij De Limoweide in de Valk ligt vol zonnepanelen. Op het erf draait een kleine windmolen en machines rijden grotendeels elektrisch. Wat Jan Hardeman uittest, zet hij in voor zijn andere bedrijf: Hardeman Van Harten in montage van dak- en gevelbeplating bij boeren en bouw van distributiecentra.

Twaalf jaar geleden begon Jan Hardeman in een schuurtje op het land van de ouderlijke boerderij met acht stuks vleesvee. Omdat hij overdag op pad is, koos hij voor Limousines die zichzelf in grote mate kunnen redden. Inmiddels kun je gerust spreken van een uit de hand gelopen hobby. Zijn 83-jarige vader, die zijn hele leven boer is geweest, neemt doordeweeks elke ochtend en middag de zorg voor de honderd koeien en hun kalveren op zich.

Goede voorbeeld

De stal is voorzien van alle mogelijke duurzaamheidsknuffjes. Vraag je Hardeman waarom, dan krijg je als antwoord: 'Ik vind het gewoon leuk.' Maar ook: 'Geef het goede voorbeeld, begin bij jezelf.' Inspiratie voor de

Jan Hardeman (l) met zijn vader (r) en parttime medewerker Wilco. zien in verduurzaming een mooie uitdaging.

stal vond hij bij zijn boerenklanten. 'Het beste wat ik zag heb ik verwerkt in deze showstal.' Want dat is het. De klanten van Hardeman Van Harten kunnen hier kijken naar mogelijkheden van bijvoorbeeld zonnepanelen en energieopslag. Ook kan hij de opgedane ervaring goed inzetten bij de bouw van distributiecentra. 'In De Klomp gaan we een distributiecentrum bouwen, waar we in het groot willen doen wat we hier hebben uitgedacht. Zo integreer ik mijn hobby met mijn werk.'

Energieneutraal

Hardemans streven is een energieneutrale fokkerij. De shovel, de heftruck, de mestschuiver en de drijfmestmixer werken al op de opgewekte zonne- en windenergie. En ook zijn boerderijauto en een deel van de hijskranen van Hardeman Van Harten. 'Alleen de grote trekker gebruikt diesel. Zodra ik die elektrisch kan kopen, komt die er ook.' De zonne- en windenergie wordt

opslagen in de stal in een wand vol batterijen. Is er geen zon of wind, dan kan De Limoweide twee, drie dagen vooruit.

Hogere windmolen

In de vier wintermaanden moet Hardeman nog stroom inkopen. Om dat te voorkomen wil hij graag meer windenergie opwekken. 'Onze 15 meter hoge windmolen staat er nu drie jaar. Hoger wast destijds in het bestemmingsplan niet toegestaan. Om voldoende wind te vangen, hebben we een hogere molen nodig. De Goudsberg vangt hier namelijk wind af. Nu het bestemmingsplan inmiddels molens van 25 meter toestaat, wil ik de huidige graag vervangen. Met een hogere molen worden we 100 procent energieneutraal. De energietoevoer vanaf de weg kan dan worden afgesloten.'

Wil je weten wat je binnen jouw bedrijf kunt doen om energie te besparen, of zelfs energieneutraal te worden? Kijk dan op de website www.ede-natuurlijk.nl/ondernemer

Voor lekkere, zoete kersen ga je naar ... Otterlo!

Bij kersen denk je aan de Betuwe, maar ze worden ook geteeld in Otterlo. Al zeventien jaar runt de familie Van den Broek van de Veluwe Aspergeboerderij een kersenvongerd. De sappige kersen liggen vanaf de langste dag van het jaar – en bij mooi weer eerder – in de boerderijwinkel.

Het is april. Wilco van den Broek geeft een rondleiding door de kersenvongerd onder de overkapping. 'De tent', noemt hij die overkapping die het fruit beschermt tegen vogels en ongedierte. 'Zo'n afdekking is ideaal. Ook de kou wordt er iets mee buiten gehouden.'

Vuurkorven stoken

Hommels en bijen zoemen rond en bevruchten de bloemen. Van den Broek maakt her en der een bloemetje open om te kijken of de vruchtzetting is geslaagd. Het ziet er veelbelovend uit. 'Voor die vruchtbeginsels vechten we bij nachtvorst', vertelt hij. Dit jaar kwam de nachtvorst nog begin april. Met drie medewerkers was hij een paar nachten in touw om het fruit te beschermen. 'Er lag wel 15 centimeter sneeuw. Twee jongens schoven de sneeuw van de tent en tussen de bomen lieten we

Wilco van den Broek bekijkt de vruchtzetting.

vuurpotten branden om van onderaf de sneeuw te laten smelten. Door die brandende korven en door de tent goed dicht te houden, hebben we het gered. Je bent dan even heel druk, maar als we straks een goede oogst hebben, is het de moeite waard geweest.'

Kneepjes van het vak

Tijdens de rondgang legt Van den Broek de kneepjes van het kersen telen uit. 'Op de Veluwe zandgrond kun je zeker heel lekkere kersen krijgen, als je de voeding voor de boom er maar op aanpast. Ook

is het zaak niet meer dan tien meter hout aan een boom te hebben. Bij grotere bomen gaat de smaak van de kersen achteruit.' En natuurlijk zijn er rasverschillen. 'Cordia geeft de grootste kersen, net zo groot als een twee-euromunt. En ze zijn heel zoet. Mensen zijn er lyrisch erover.'

Zes lekkere kersensoorten

Lange tijd teelde Van den Broek elf verschillende kersen. Nu zijn het er nog zes. 'We hebben soorten aangeplant, waarvan werd gezegd dat die het

helemaal waren. Maar ja, in het tweede jaar ging de smaak al achteruit en na het derde jaar viel het echt niet meer mee. Ik heb de motorzaag er maar ingezet. De zes overblijven rassen verkopen goed. Daarvoor komen de mensen graag langs.'

Inmiddels is het tijd om kersen te proeven. Dus op naar de Veluwe Aspergeboerderij.

De kersen worden onder doek geteeld, een goede bescherming tegen kou, regen, hagel en vrachtschade.

Drijfmestverbetering voor hogere gewasopbrengst en beter milieu

Is drijfmest beter te benutten door er bacteriën of steenmeel aan toe te voegen? Ofwel: vermindert hierdoor de stikstofuitstoot en neemt het gras de voedingsstoffen dan beter op? Op 22 april kregen collega-melkveehouders bij Maas Jan van den Top in Lunteren een demonstratie en uitleg.

De pilot Mestverbetering valt onder het programma Boer aan het Roer en is mogelijk gemaakt door de Regio Deal Foodvalley. Vorig jaar herfst is de pilot gestart met het behandelen van drijfmest op vier melkveebedrijven, waaronder bij Van den Top. 'Ik wil graag een bijdrage leveren aan alles wat de boer en het milieu kan helpen.' Het was nog een uitdaging om vier geschikte bedrijven te vinden. Een belangrijke voorwaarde is namelijk dat de bedrijven over twee mestputten moeten beschikken. In de ene put kan dan de mest worden behandeld en de andere dient als controle. Op elk bedrijf wordt een van de twee behandelingen uitgevoerd: bacteriën of steenmeel. Het idee van het bacteriemengsel is dat het de mest zo omzet dat de stikstof minder als ammoniak verloren gaat. De gedachte achter het steenmeel is dat

Maas Jan van den Top behandelt de drijfmest met steenmeel. Foto Cornelie's Foto en Design Studio

het stikstof beter bindt, waardoor stikstof minder snel in de bodem uitspoelt.

Steenmeel

Bij Van den Top wordt de drijfmest met steenmeel behandeld. Dit voorjaar is de mest op het land gebracht. Voor een goede vergelijking zijn vier stroken aangelegd: op twee stroken is de behandelde mest aangebracht en op de andere twee de onbehandelde mest. 'Zo kunnen we het effect goed

vergelijken', aldus Van den Top. 'Vlak voor het maaien komen er mensen van het project om monsters te nemen om de opbrengst en de voederwaarde te bepalen. Pakken de gehalten van de behandelde mest hoger uit, dan kun je concluderen dat de plant de mest beter benut en er dus minder voedingsstoffen verloren gaan.'

Het veld in

Tijdens de demonstratie in april was

weinig verschil in gewasgroei tussen de stroken te zien. 'Dat zie je pas bij meer dan 10 procent opbrengstverschil. En 10 procent is voor mij en het milieu best veel. Ik ben benieuwd wat er uit de gewasanalyses komt.'

Tijdens de themamiddag werd geopperd om het bacteriemengsel en de steenmeel te combineren. Beide leveranciers zagen daar mogelijke voordelen in. Wellicht krijgt deze suggestie een vervolg. Sowieso wordt komende winter de proef herhaald. Er is vraag naar drijfmestverbetering, maar nog niet veel onderzoek naar gedaan. De pilot moet de boer meer handvatten geven.

Meer informatie over dit project en andere projecten voor een toekomstbestendige landbouw in Regio Foodvalley: <https://boeraanhetroer.nl>

Spannend hoe de weidevogels het dit jaar doen

Henk Folkerts is een van de circa twintig vrijwilligers van Weidevogelwerkgroep Binnenveld-Oost die zich inzet voor de karakteristieke weidevogels. 'Onze big five', somt hij op: 'kievit, wulp, tureluur, scholekster en grutto.'

Krioewie, krioewie. De kieviten laten van zich horen. Van het langsrazende verkeer op de A12 trekken ze zich weinig aan. 'Dit deel van het Binnenveld is een hotspot voor weidevogels', vertelt hij, 'omdat een groepje boeren er plezier in heeft.'

Henk Folkerts staat bij een van de percelen. In dit geval een weiland met koeien. In het weiland lopen koeien. 'Een mooi gezicht, maar koeien en weidevogels gaan wel wat lastig samen', legt de weidevogelbeschermer uit, maar die de koeien zeker niet de wei wil uitjagen. Het is zoeken naar goede oplossingen. Koeien zijn nieuwsgierig. Plaats je nestbeschermers, dan duwen ze er nog wel eens tegenaan, waardoor de beschermers omvallen. Het beste is om zo weinig mogelijk aandacht te trekken. We zetten alleen markeringsstokken of zelfs dat niet. Volgend jaar gaan we misschien experimenteren met een kleine afzetting van lint.'

Henk Folkerts met markeringsstokken voor kievitnesten.

Goede band

De vrijwilligers steken de energie in een goede band met de boeren en de loonwerkers. Samen bespreken ze hoe de bescherming nog beter kan. Folkerts wijst naar een gemaaid weiland. 'Vorige week ging ik nog bij de boer langs. Hij wilde net gaan maaien. Ik vertelde hem over de kievitnestjes. 'Als er een stokje bij staat, maai ik er wel omheen', antwoordde hij. Gelukkig waren de nestjes nog niet uit. Want dan lopen de kuikens rond in het gras en zie je ze niet zitten.'

Weidevogeljaar 2022

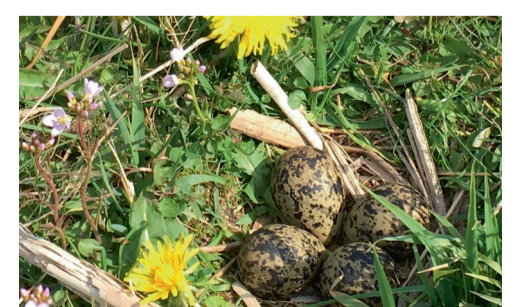
Folkerts geeft een impressie van

het weidevogeljaar tot nog toe. 'In Binnenveld-Oost zijn wat meer weidevogels dan vorig jaar, en opvallend, met name meer wulpen en tureluren. De predatie door vossen, kraaien en marters lijkt minder. Binnenkort weten we echt hoeveel nestjes succesvol zijn geweest.' Wat minder meezit is het droge voorjaar. Boeren kunnen daardoor eerder het veld op, precies in de periode dat de kuikens rondlopen. Folkerts: 'Zolang boeren maar op de trekker zitten, gaat het meestal goed. Kuikens rennen namelijk weg voor een trekker, waardoor ze zich vaak vanzelf in veiligheid brengen. Maar stapt een boer

van de trekker en gaat hij rondlopen, dan blijven kuikens zitten en duiken ze weg. Gaat de trekker weer rijden, dan kunnen ze er nog steeds zitten.'

Ruimteclaims

Voor de komende jaren heeft de Weidevogelwerkgroep een aantal aandachtspunten benoemd, zoals biotoopverbetering zodat kuikens meer overlevingskansen hebben. Wat grote zorgen baart, is de grote druk van woningbouw en zonnevelden op het weidevogelareaal en de openheid van het boerenland. Folkerts: 'In het lopende gebiedsproces moet daarom niet alleen oog zijn voor toekomstperspectieven voor de boeren, stikstof en waterbeheer. Weidevogels zijn even belangrijk. Sinds mensenheugenis is dit een van de rijkste weidevogelgebieden van Nederland. Laten we dit behouden.'

Meer informatie www.inhetbinnenveld.nl

'Coronapandemie gaf ons nieuwe kansen'

De coronapandemie was aanvankelijk schrikken voor de familie Boon uit Wekerom. De afzet van hun kalfsvlees aan de horeca viel ineens weg. Ze zaten niet bij de pakken neer. 'Het creëerde ook nieuwe kansen', vertelt Linda Boon van Farm Fields.

Het is een vrolijk gezicht om de kalveren in de wei te zien. Nergens anders in Nederland worden kalveren buiten gehouden. In coronatijd liepen door de weggevallen afzet er zelfs meer dan normaal. Bij het Geldersch Landschap pachtte de familie er extra weidegrond bij.

Nieuw afzetkanaal

Buiten was het groeiende aantal dieren geen punt, maar in de stallen wel. 'Er moest iets gebeuren om overbevolking te voorkomen', vertelt Linda Boon. 'Ons team, onder andere mijn vader Bart en broer Marco, zocht nieuwe afzetkanalen. We besloten rechtstreeks aan consumenten te gaan verkopen. Ik ben een webshop gaan maken, poste op social media berichten en zette nieuwsbrieven in elkaar.' De actie sloeg aan. Naast kalfsvlees kwam er ook rundvlees, omdat in coronatijd veel kalveren langer moesten worden aangehouden. De coronatijd is voorbij. Een vaste

Linda en Marco Boon van Farm Fields. De klaverhouderij slaat nieuwe wegen in.

groep consumenten is hen trouw gebleven. 'Die willen geen ander vlees meer. We zijn er superblij mee. De bestellingen bezorgen we bij hen thuis, in de regio maar ook door het hele land. Op dinsdagen rijden we bijvoorbeeld toch al richting Amsterdam voor onze ronde langs de horecaklanten en kunnen we gelijk de consument beleveren.'

Andere boerderijnaam

De rechtstreekse afzet aan consumenten in coronatijd kon niet voorkomen dat op

gegeven moment het aantal dieren in de stal tijdelijk de biologische normen overschreed. Hun EKO-keurmerk werd ingetrokken. 'Dat was even slikken. In Nederland waren we de enige biologische kalverhouderij.' De naam van de boerderij Eco Fields veranderde in Farm Fields. 'Al zijn we officieel niet meer biologisch, er is vrijwel niets veranderd. Mijn vader haalt nog altijd bij biologische melkveehouders stierkalfjes op en we houden de dieren op dezelfde manier.'

Verder verduurzamen

Het klinkt wellicht tegenstrijdig, maar het niet meer biologisch zijn biedt extra kansen voor verduurzaming. 'Bij krapte aan biologisch voer moesten we het soms ver uit het buitenland halen. Nu kunnen we goed voer uit de streek betrekken – wat minder CO₂-uitstoot betekent – en ook reststromen uit de foodindustrie gebruiken – dus beter de kringlopen sluiten.'

En hun klanten? 'Het gaat hen om de kwaliteit van het vlees en hoe we met onze dieren omgaan.'

Reststromen uit de foodindustrie als voedsel voor de kalveren.

Eerlijk Eten uit de Streek

Farm Fields is een van de afhaallocaties van Eerlijk Eten uit de Streek. Wilt u ook lokale producten bestellen? Dat kan via de webshop van Eerlijk Eten uit de Streek. www.eerlijketenuitdestreek.nl

Lokaal geteelde hop voor streekeigen bier

Giles Melsom was het al een tijd van plan: hop telen. Er staan nu drie rijen, samen 75 meter. Zijn bedoeling is om nog eens drie rijen te planten. Meer niet. 'Ik houd het graag kleinschalig om er samen met mijn vrouw Esther veel plezier aan te beleven.'

Vorig jaar haalden ze samen hun eerste oogst binnen. 'De opbrengst viel niet tegen: 75 kilo per rij. Een mooie start. Dit jaar gaan wij met vrienden plukken en zetten we lange tafels tussen de rijen hop om daar de geoogste planten op te leggen. Al pratend verzamelen we dan de hobbellen.'

Lokale voedselketen

Dit is het leven wat hij en zijn vrouw voor ogen hebben: langzamerhand hun banen vaarwel zeggen om op de oude boerderij in het Binnenveld te wonen en te werken. 'Ik vind de agrarische sector interessant en kook graag. We zijn op zoek naar gewassen om zelf te verbouwen. Van oorsprong kom ik uit Engeland, waar in het zuidoosten hop wordt geteeld. Het leek me leuk om het hier te gaan proberen voor lokale bierbrouwers. Ik ondersteun graag de lokale voedselketen. Wie weet ga ik zelf nog rogge verbouwen voor een eigen biertje.'

Klassiek Engelse hop

Melsom kweekt momenteel twee klassiek Engelse hoprassen. De namen zijn beschermd en voorbehouden

Giles Melsom teelt nu voor het tweede jaar hop.

aan het dorp of de streek waar de hop vandaan komt. 'Ik noem ze daarom Bennekomse Golding en Bennekomse Bramling Cross.' Ondertussen wrijft hij een hopbel fijn en laat hem ruiken. 'Elke hop heeft een eigen geur. Golding is vrij uitgesproken, een beetje zoet, honingachtig. Veel mensen vinden dat lekker.' Voor een bredere keuze – in bier gaan meerdere soorten hop voor de juiste bitterheid en smaak – gaat hij ook

een aantal planten van andere rassen kweken.

De afzet voor zijn duurzaam geteelde hop gaat uitstekend. Melsom deelt pakketjes uit aan lokale brouwers. Hij wil graag weten wat ze ervan vinden, onder meer om er zelf van te leren.

Professionalisering

'Ik probeer zelf het wiel uit te vinden. Dan leer ik het best.' Binnenkort

bouwt hij in de schuur een speciale opslagruimte, om de hop snel en schimmelvrij te laten drogen. De volgende stap is om de bellen te verpakken of te versnipperen en te persen tot pellets. Brouwers kunnen die makkelijker doseren en verwerken dan losse hobbellen.

Intussen komt een lokale bierbrouwer binnenvallen voor een doos hop. 'Is het een idee om een hopoogstfeest te organiseren en dan ter plekke bier te brouwen?', stelt hij voor. Melsom: 'Goed plan. Hop telen is werk, maar je moet ook plezier hebben in de dingen die je doet.'

Meer informatie: www.alleehop.nl

De Wijer Werelt heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan

Vorig jaar besloot EuroParcs Vakantieparken dat al haar 44 locaties in Nederland het Green Key-certificaat moeten bemachtigen. Parkmanager Richard Wijers van EuroParcs De Wijer Werelt in Otterlo zag een mooie uitdaging. 'Zodra ik ervan hoorde, ben ik gaan pionieren. Verduurzaming is waar de maatschappij naartoe gaat.' Eind 2021 ontving het park het certificaat Green Key zilver. Wijers gaat nu op voor het hoogst haalbare: goud.

Green Key is hét grootste duurzaamheidskeurmerk voor de toeristische en recreatieve branche. Onlangs is het project Green Key Veluwe afgesloten, waarbij 32 toeristische Veluwse ondernemers het Green Key-certificaat hebben ontvangen. Zo'n certificaat omvat veel aspecten, maakt Wijers duidelijk. 'Wij als vakantiepark moeten voldoen aan 45 verschillende normen. Dat gaat van waterreiniging en mobiliteit tot afvalscheiding en energieverbruik. Het keurmerk kijkt naar alle aspecten van verduurzaming.' Het duurzaamheidskeurmerk is dus heel breed. Vanzelfsprekend gaat het om inheemse beplanting, duurzame materialen en duurzame energieopwekking. Maar er wordt ook een mentaliteitsverandering bij het

Parkmanager Richard Wijers bij een blokhut van hout uit de omgeving.

eigen personeel verwacht, zoals het licht uitdoen als je er niet bent en een goede afvalscheiding op kantoor. 'Dat betekent ook dat ze een goede communicatie geven aan onze gasten over duurzaam gedrag.'

Middenin de samenleving

Maatschappelijke betrokkenheid staat hoog in het vaandel. De Wijer Werelt vult dat in door onder meer het bieden van een sociale arbeidsplaats. Ook werkt het recreatiepark samen met de horeca en de detailhandel in het dorp en sponsort ze de

voetbalclub. Wijers: 'Voor Otterlo's Belang zijn we een gesprekspartner. We overleggen bijvoorbeeld over hoe we de leefbaarheid van het dorp kunnen verbeteren. Als concrete actie starten we samen met collega vakantiepark De Zanding, aan de overkant van de straat, met een elektrische pendelbus naar het dorp. Daarmee reduceren we de vervoersbewegingen van onze gasten: het is duurzamer en er staan straks minder auto's in het dorp.'

Groen en biodiversiteit

Wat betreft groen en biodiversiteit

zijn de inspanningen goed zichtbaar. Er zijn insecten- en bijenhôtels en uilenkasten geplaatst en de blokhutten met sedumdak zijn gebouwd van hout uit omliggende bossen. 'Recent zijn we begonnen om een stuk grond terug te geven aan de natuur door er 11.000 stuks inheemse bomen en struiken te planten. Dat doen we voor Green Key, maar ook om te voldoen aan de omgevingsvergunning voor uitbreiding van het park. We mogen de druk op de natuur niet vergroten.'

De Wijer Werelt is een van de eerste vakantieparken op de Veluwe met een Green Key-certificaat. De komende tijd zullen andere Veluwse hotels, vakantieparken en andere toeristische ondernemingen volgen.

Werk in uitvoering

Perspectieven voor natuurinclusieve landbouw

Ben je boer en wil je aan de slag met bodem, water, lucht en biodiversiteit? Kijk eens op de website van Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland. Zes boeren en boerinnen vertellen hoe zij dat doen. Een van hen is Conny van den Top uit Lunteren. Vorig jaar heeft het platform zich vooral gericht op het inspireren van ondernemers via inspiratiebijeenkomsten. Dit jaar helpt het platform boeren ook met adviezen op maat in de praktijk. Zo kunnen boeren in Gelderland kosteloos een bedrijfsplan laten maken voor toekomstige ontwikkeling van het bedrijf met ruimte voor natuurinclusieve landbouw. Het plan kan specifiek gericht zijn op natuur,

bodem, water, mineralenkringloop of agroforestry. Verder is er een training Akkervogelbescherming van drie dagen voor iedereen die zich wil inzetten voor de bescherming van akkervogels. Daarnaast kunnen boeren zich aansluiten bij het netwerk waar ze van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen ondersteunen.

Meer informatie:
www.natuurinclusievelandbouw gelderland.nl

Subsidierегeling innovatie en modernisering 2022

Woont u in een Natura 2000-gebied en wilt u verouderde stallen moderniseren of wilt u innoveren om de uitstoot van stikstof te verminderen? Dan kunt u gebruikmaken van twee subsidieregelingen vanuit het programma Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS).

De subsidieregeling helpt u om technieken te ontwikkelen en/of toe te passen die bijdragen aan het verminderen van de uitstoot van stikstof.

Meer informatie: www.gelderland.nl/subsidies/innovatie-en-modernisering-stikstof

Subsidie aanplant bomen en houtige gewassen op landbouwgrond

Agrariërs in Gelderland kunnen subsidie aanvragen voor het aanplanten van bomen en houtige gewassen op percelen die tot nog toe in gebruik waren voor akkerbouw, groenteteelt of veehouderij.

Deze subsidieregeling is niet gelijk aan de gemeentelijke subsidieregeling landschapsbeheer. De regeling van de gemeente Ede is bedoeld voor relatief kleinschalig herstel en aanleg van streekeigen landschappelijke elementen (zoals houtwallen en hoogstamboomgaarden) en landschappelijke inpassing van

stallen en dergelijke. De Gelderse regeling is uitdrukkelijk bedoeld voor grootschaligere beplanting van landbouwgronden.

Meer informatie over de Gelderse subsidieregeling: www.gelderland.nl/subsidies/aanleg-agroforestry
Meer informatie over de gemeentelijke subsidieregeling landschapsbeheer: www.ede.nl/in-de-gemeente-edede/in-ontwikkeling/levend-landschap

Uw tip in de Buitenronde!

We zijn op zoek naar mooie initiatieven die de energietransitie, het landschap, de recreatie, de natuur, de landbouw en andere bedrijvigheid ondersteunen. Meld uw tip voor 31 augustus door een mail te sturen naar beleidbuitengebied@ede.nl. Het kan gaan om uw eigen initiatief of dat van buurtgenoten. Leg in de mail het onderwerp kort in enkele regels uit. Wie weet maakt uw tip kans op een artikel in deze krant.